

UNIVERZA V LJUBLJANI
PRAVNA FAKULTETA

VLOGA NOTARJA V DRUŽINSKIH ZADEVAH
MAGISTRSKO DIPLOMSKO DELO

Ana Podgoršek

Mentorica:
Prof. dr. Barbara Novak

Ljubljana, 2020

POVZETEK

Smisel sodelovanja nepristranskega pravnega strokovnjaka je predvsem v zaščiti interesov pogodbenih strank, preprečevanju kasnejših sporov, olajševanju dokazovanja, zmanjševanju možnosti zlorab, varstvu tretjih oseb in nenazadnje celotnega pravnega prometa. Stranke notarskega zapisa v okviru zakonskih omejitev same odločajo o vsebini svojih pravic in obveznosti ter prosto izbirajo določbe, glede katerih se želijo zavezati. Notar nikoli ne sme enostransko določiti vsebino notarske listine, ne da bi prej ugotovil, da obstaja strinjanje vseh udeležencev. Pogoj za posredovanje notarja je tako predhodno soglasje ali ujemanje volj strank, na podlagi vseh danih pojasnil o posledicah konkretnega posla. Iz vseh teh razlogov ima sodelovanje notarja v družinskih zadevah, ki so po svoji naravi med najbolj občutljivimi, zelo pomembno vlogo.

Magistrsko delo predstavlja okrepljene naloge notarjev, opredeljene v novi ureditvi Družinskega zakonika, ki je v veljavo stopil 15. aprila 2019 in s tem nadomestil Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Spremembe so bile težko pričakovane in nujno potrebne, saj so odpravile marsikateri zastarel institut in v družinsko zakonodajo prinesle sveže rešitve, ki bodo v praksi pospešile in olajšale precej postopkov.

Ključne besede: notar, pojasnilna dolžnost, nepristranskost, stroga obličnost, Družinski zakonik

ABSTRACT

Purpose of involvement of an impartial legal expert is primarily to protect the interests of the parties, to prevent subsequent disputes, to facilitate proof, to reduce the possibility of abuse, to protect third parties and the entire legal transactions. The parties to the notarial record, within the limits of the law, decide for themselves the extent of their rights and obligations, and freely choose the provisions to which they wish to be bound. A notary must never unilaterally determine the contents of a notarial deed without first finding that there is agreement from all participants. The condition for notary intervention is a previous consent of the parties, on the basis of all explanations given about the consequences of a particular transaction. For all these reasons, the notary's involvement in family matters, which are among the most sensitive, plays a very important role. The thesis presents the strengthened tasks of notaries, defined in the new regulation of the Family Code, which became effective on April 15 2019, replacing the Marriage and Family Relations Act. The changes were urgently needed, as they eliminated many outdated institutes and brought fresh solutions into Family law that will speed up and facilitate a lot of procedures.

Key words: notary, explanatory duty, impartiality, strict form, Family Code

Kazalo

1.	UVOD	5
2.	OBVEZNOSTI NOTARJA	6
2.1.	NEPRISTRANSKOST	8
2.2.	POJASNILNA OBVEZNOST	9
2.3.	DOLŽNOST UGOTOVITI PRAVO VOLJO STRANK.....	12
3.	RAZLOGI PREDPISANE OBLIČNOSTI	13
4.	PRISTOJNOSTI NOTARJEV PO DRUŽINSKEM ZAKONIKU	15
4.1.	PRAVNI POSLI MED ZAKONCEMA	16
4.2.	POGODBA O UREDITVI PREMOŽENJSKOPRAVNIH RAZMERIJ MED ZAKONCEMA	18
4.3.	SPORAZUM O DELITVI SKUPNEGA PREMOŽENJA	23
4.3.1	Delitev skupnega premoženja v času trajanja zakonske zveze	23
4.3.2	Delitev skupnega premoženja ob razvezi zakonske zveze.....	24
4.3.2.1	<i>Razveza zakonske zveze med zakonci, ki nimajo skupnik otrok</i>	24
4.3.2.2	<i>Razveza zakonske zveze med zakonci, ki imajo skupne otroke</i>	28
4.4.	SPORAZUMI O PREŽIVNINI.....	28
4.4.1	Sporazum o preživljanju nepreskrbljenega zakonca ali partnerja	29
4.4.2	Sporazum o preživnini za polnoletnega otroka.....	30
4.4.3	Sporazum o preživnini, ki jo je polnoletni otrok zavezan plačevati staršem	31
4.5.	VNAPREJ IZRAŽENA VOLJA STARŠEV	31
4.6.	PRIZNANJE OČETOVSTVA	32
4.7.	VLAGANJA V NEPREMIČNINE.....	32
4.8.	UPRAVLJANJE OTROKOVEGA PREMOŽENJA.....	33
5.	ZAKLJUČEK	34
6.	VIRI	35
6.1.	LITERATURA	35
6.2.	SODNA PRAKSA.....	36
6.3.	SPLETNI VIRI	36
6.4.	PRAVNI PREDPISI.....	37

1. UVOD

Notarji so osebe javnega zaupanja in imajo posebna pooblastila, s katerimi je država nanje prenesla del svojih lastnih pristojnosti. Zaupana jim je naloga sprejema izjav volj posameznika, njena opredelitev in pravno oblikovanje s stvaritvijo ustrezne listine. Odlikuje jih posebna usposobljenost, saj se povsod zahteva univerzitetna izobrazba pravne stroke in opravljen strokovni izpit. Tako svoje znanje, kot tudi znanje svojih zaposlenih, mora notar redno nadgrajevati in poglobljati. Na to funkcijo naj bi bili imenovani le pravni strokovnjaki, ki so vredni javnega zaupanja.¹ Notariat pri opravljanju svoje dejavnosti pomaga pri realizaciji pravnih poslov, skrbi za ohranitev pravnega reda, za pravno varnost in zanesljivost v pravnem prometu ter hkrati zagotavlja dokaze o sklenjenih pravnih poslih. Na vseh življenjskih področjih, še posebej na družinskem, pa je izjemnega pomena, da notar ureja razmerja za vse udeležence hkrati, razumljivo in v popolnem zavedanju glede posledic. S svojim umirjenim delovanjem ima tudi preventivno funkcijo, s katero se prepreči marsikateri spor.

Magistrsko nalogo sem razdelila na več poglavij. V drugem poglavju najprej opišem glavne obveznosti notarja v družinskih zadevah, in sicer dolžnost nepristranskosti, pojasnilno dolžnost ter dolžnost ugotoviti pravo voljo strank. V tretjem poglavju razčlenim razloge, ki botrujejo predpisani obličnosti. V četrtem poglavju pa v luči novega DZ sistematično opišem tiste pravne posle, za katere je predpisana obvezna oblika notarskega zapisa.

Kot študentka že vrsto let ob študiju opravljam raznovrstna dela v ljubljanski notarski pisarni, kar mi omogoča, da vlogo notarja v družinskih zadevah skozi svoja opažanja predstavim kar se da iz prve roke. S časom so se moje delovne zadolžitve širile, predvsem v smeri družinskega prava, saj me to področje tudi najbolj zanima.

---

¹ Določba 33. člena Kodeksa notarske poklicne etike.

2. OBVEZNOSTI NOTARJA

V okviru notarske dolžnosti, da sestavi pravno brezhibno listino, je treba spoštovati temeljno načelo najzanesljivejše poti. Kadar obstaja možnost sestave popolnega notarskega zapisa, je stranki treba napotiti na to možnost. Stranke ne bodo želele vedno upoštevati notarjevega nasveta, ta pa bo svoje pomisleke glede želje strank, v izogib odškodninski odgovornosti, navedel v listini.²

Notar je dolžan varovati vse udeležence pravnega posla. V ta sklop sodi tako imenovana pojasnilna dolžnost, posebna skrb za neuke in šibke, preverjanje prave volje, odvracanje od nejasnih in dvomljivih določil, ki bi lahko povzročale spore in nepristransko svetovanje. S tem notar prispeva k urejenosti in ustaljenosti pravnih razmerij ter posledično k miru in stabilnosti. Notarsko poslovanje je opredeljeno kot preventivno, saj glede pravnih poslov, zapisanih v notarski listini, načeloma ne sme prihajati do sporov.³ Notarji so specializirani za zahtevnejša pravna področja, na katerih strankam nepristransko svetujejo. Pri sestavljanju listin opravljajo nekakšen nadzor v imenu vseh udeležencev in v okviru zakonskih mej tudi odgovarjajo za njihovo zakonitost.⁴

Posamezne notarjeve dolžnosti so opredeljene v zakonu na več mestih, npr. dolžnost poštenosti, vestnosti, točnosti in nepristranosti, dolžnost ohranitve tajnosti, dolžnost spoštovanja oblikovnih in vsebinskih zahtev pri listinski dejavnosti⁵, dolžnost poučitve strank o pravnih posledicah nameravane sklenitve pravnega posla, dolžnost ugotavljanja prave volje udeležencev pravnega posla, dolžnost preprečevanja nejasnih in dvoumnih formulacij in dolžnost prizadevati si za točnost in resnico. Nekatero dolžnosti so podrobneje opredeljene tudi v drugih predpisih, ki urejajo posamezno področje pravnega življenja.⁶ V okviru načela vestnosti in poštenja, po katerem je notar dolžan skrbeti za uresničitev interesov strank, ima tudi pojasnilno obveznost in dolžnost varovanja zaupnih podatkov.⁷ Notar si mora prizadevati, da doseže kar se da visoko stopnjo zadovoljstva vseh strank in hkrati varuje zakonitost v družbi.

---

² Rijavec N., Pravna praksa, št. 22/1993, str. 7.

³ Dokler A., Notarski vestnik, št. 7/2010, str. 45.

⁴ Rijavec V., Notarski vestnik, št. 10/2017, str. 56.

⁵ Določbe od 31. do 48. člena ZN.

⁶ Rijavec V., Notarski vestnik, št. 10/2017, str. 56.

⁷ Podgoršek B., Pravni letopis, 2008, str. 158.

Ena bistvenih prednosti notariata pred ostalimi (na primer odvetniki in sodišči) je zagotovo ta, da si notar vzame čas, se strankam posveti in z njimi temeljito pogovori o razsežnosti pravnega problema ter priporoči najustreznejšo rešitev. Tega druge institucije, zaradi same narave dela ali prezasedenosti, ne morejo vedno nuditi.⁸

V Sloveniji je uveljavljeno načelo proste izbire notarja, kar pomeni, da stranka praviloma, razen v zakonsko določenih izjemah, lahko izbere kateregakoli notarja in pri obisku pisarne vstopi z njim v pravno razmerje. Notarske pisarne so razkropljene po celotnem ozemlju države tako, da je dostopnost do njih za uporabnike vselej zagotovljena, enostavna in ekonomična.⁹

Bistven pogoj notarskih zapisov je, da mora biti volja pogodbenih strank jasno izražena, ker je notarski zapis enotno pravno dejanje, morajo biti pri podpisu notarske listine vse stranke istočasno fizično navzoče (vključno z morebitnimi pričami in tolmači), listina, ki se podpisuje pa jim mora biti glasno in razločno prebrana. Notar mora celovito preučiti dejansko stanje in položaj strank ter jim predstaviti vse možnosti in posledice, ki bi sledile v določeni situaciji. Vse to v izogib dvomom o pravi volji strank in vsebini posla, ki se sklepa. Delo notarja temelji na konsenzu in avtonomiji udeležencev posla ter mora biti v okviru zakonitosti. Poudarek notarjevega dela je na objektivnem svetovanju, ko stranke laično izražajo svojo pravo poslovno voljo in pretvarjanju te volje v pravni jezik.¹⁰ Voljo strank, ki jo notar razbere iz podanih informacij, mora nato ustrezno aplicirati v svoje pravno znanje in dosežene izkušnje. Notar mora svoje delo opravljati pošteno, vestno in v skladu s predpisi.¹¹ Notarska storitev mora biti opravljena s profesionalno skrbnostjo – skrbnostjo dobrega strokovnjaka, torej v skladu s pravili pravne stroke.¹² Najpomembnejša načela notariata so tako: strokovnost, skrb za zakonitost, neodvisnost, nepristranskost (nevtralnost), dolžnost varovanja tajnosti in javno zaupanje.¹³

---

⁸ Dokler A., Notarski vestnik, št. 7/2010, str. 45.

⁹ Dokler A., Notarski vestnik, št. 7/2010, str. 40.

¹⁰ Kovačič N., 2009, str. 17.

¹¹ Prvi odstavek 6. člena ZN.

¹² Primerjaj drugi odstavek 6. člena Obligacijskega zakonika (Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo, 64/16 – odl. US in 20/18 – OROZ631; – v nadaljevanju OZ).

¹³ Kovačič N., 2009, str. 19.

Nad poslovanjem notarja je zagotovljen stalni nadzor Ministrstva za pravosodje in Notarske zbornice. Navkljub strogim predpisom se na žalost še vedno pojavljajo nedorečenosti in različna praksa, zato je nadzor zaželen in smotren. Ustrezen nadzor kršitve lahko zazna in učinkovito odpravi.¹⁴ Za svoje delo notar odgovarja s svojim celotnim premoženjem, kar pomeni še dodaten pritisk, da vestno opravlja svoje dolžnosti, poleg tega pa med stranko in notarjem ustvarja odnos, ki med državnim uslužbencem in stranko ne more nastati, ker za delo državnega uslužbenca praviloma odgovarja le država.

2.1. NEPRISTRANSKOST

Ta zelo pomembna karakteristika notarja je določena že v temeljnih načelih Kodeksa notarske poklicne etike, ki nam pove, da je notar pri svojem delu neodvisen, notarske dejavnosti mora izvrševati nepristransko, hkrati pa se mora izogibati vsakršnemu ravnanju, ki bi to lahko na kakršenkoli način omajalo.¹⁵

Notar je pri izvrševanju javnih pooblastil nevtralen, posluje v korist vseh strank in ne v interesu le ene od njih. Dolžan je upoštevati svobodo in navodila strank vendar vse v obsegu, ki ga dopuščajo predpisi, ter zagotavljati zakonitost in zanesljivost pravnega prometa z enakim odnosom do vseh udeležencev pravnega posla. Stremeti mora k pravemu sorazmerju med vezanostjo na zakonske zahteve na eni strani ter zasebno avtonomijo strank na drugi. Notarji s pravnim svetovanjem ter z objektivnim in neodvisnim pristopom, vsem strankam na njim čim bolj razumljiv način pojasnijo pomen zavez, ki jih prevzamejo s podpisom določene listine.

Bistvo nepristranskosti notarjevega položaja je v tem, da mora notar vsem strankam predstaviti posledice, četudi so te za nekatere ugodne, za druge pa neugodne. Vsi udeleženci morajo biti transparentno in enakopravno informirani. Prav tako jim morajo biti predstavljeni vsi možni scenariji razvoja njihovega pravnega razmerja, tako optimistični, kot tisti bolj črni.¹⁶

Za razliko od odvetnika, ki je običajno v mandatnem razmerju z eno stranko, ki jo (lahko tudi pristransko) zastopa nasproti drugi stranki, notar ne sme nobenemu izmed udeležencev pravnega posla, v zvezi s katerim opravlja svoje storitve, dajati prednosti pred drugim. Vendar

---

¹⁴ Dokler A., Notarski vestnik, št. 7/2010, str. 42.

¹⁵ Določba 3. člena Kodeksa notarske poklicne etike.

¹⁶ Podgoršek B., Pravni letopis, 2008, str. 160.

pa tudi glede tega velja izjema. Neodvisnosti notarja ne smemo razumeti preveč preprosto in sicer, da se ne sme postaviti na stran le ene izmed strank, saj ta obveznost včasih terjaja prav to, na primer kadar notar ugotovi, da ena stranka poskuša pridobiti prednost v tem, da je druga glede obstoja določenih dejstev v zmoti.¹⁷

2.2. POJASNILNA OBVEZNOST

Pred sestavo notarske listine, mora notar pri izpolnjevanju svoje svetovalne dolžnosti po 42. členu Zakona o notariatu (Uradni list RS, št. 2/07, 91/13; – v nadaljevanju: ZN) strankam pozorno prisluhniti, jim pomagati oblikovati svoje izjave volje, preprečevati napake volje in nesporazume, jih opozarjati na znana in običajna tveganja v zvezi s sklenitvijo pravnega posla ali izjave volje ter na koncu zapisati njihovo svobodno voljo, prekvalificirano v pravni jezik. Notar mora svojo pojasnilno dolžnost opraviti osebno in je ne more delegirati na svoje zaposlene. Vsebina pouka mora biti primerna in prilagojena predhodnemu znanju ter sposobnostim strank. To pomeni, da se obseg pojasnil strankama, ki sta oba pravnik, seveda razlikuje od obsega pojasnil, podanih prava neukim.

Razlikovati je treba med splošno in posebno pojasnilno dolžnostjo. Splošna pojasnilna dolžnost je zakonsko predpisana in zavezuje notarja ves čas in pri sestavljanju vseh notarskih listin. Posebna pojasnilna dolžnost pa pomeni, da mora notar v konkretnem primeru opozoriti stranke na specifične rizike, ki so povezani le z določenim pravnim poslom.

Po določbi 42. člena ZN mora notar pred sestavo notarske listine:

- strankam na razumljiv način opisati vsebino in pravne posledice nameravanega pravnega posla ali izjave volje,
- stranke izrecno opozoriti na znana in običajna tveganja v zvezi s sklenitvijo takšnega pravnega posla ali izjave volje,
- stranke opozoriti tudi na morebitne druge okoliščine v zvezi z nameravanim pravnim poslom, če jih pozna, razen podatkov, ki jih je notar v skladu s 25. členom ZN dolžan varovati kot tajnost,
- stranke odvracati od nejasnih, nerazumljivih ali dvoumnih izjav ter jih izrecno opozoriti na možne pravne posledice takšnih izjav.

---

¹⁷ Rijavec V., Notarski vestnik, št. 10/2017, str. 55.

Splošna pojasnilna dolžnost zavezuje notarja v vseh primerih in mu nalaga, da stranke seznanj s pravnim pomenom posla, predpostavkami, ki morajo biti izpolnjene za veljavnost, pravnimi učinki in posledicami, pričakovanim potekom in razvojem ter z morebitnimi pomanjkljivostmi pravnega posla. Posebna pojasnilna dolžnost pa je značilna za vsako konkretno vrsto pravnega posla posebej in obsega na primer pouk o davčnih obveznostih, vendar le takrat, ko je treba pogodbo prijaviti za odmero davka,¹⁸ saj notar sicer ni davčni svetovalec. Pojasnilna dolžnost notarja je pri kompleksnejših pravnih poslih, kot je na primer pogodba o ureditvi premoženjskopравnih razmerij, razmeroma poglobljena.¹⁹

Notar mora med branjem notarskega zapisa, strankam tudi v njim razumljivem (laičnem oziroma nepravnem) jeziku pojasniti najpomembnejše pravne posledice, ki izhajajo iz zelenega posla.²⁰ Čisto vseh danih pojasnil in poukov pa notar ni dolžan zapisati. Zapisovalna dolžnost (kot del pojasnilne dolžnosti) obstaja le, kadar notar strankam določene (nejasne, nerazumljive in dvoumne) izjave odsvetuje, vendar stranke tega ne upoštevajo. S tovrstnim zapisom se notar razbremeni odgovornosti za morebitno škodo, ki bi strankam utegnila nastati zaradi vztrajanja pri odsvetovani določbi.²¹ V praksi notar zapiše večino opozoril, sploh tista najpomembnejša. To stori z namenom lažjega dokazovanja v primeru kasnejših sporov.

Notar mora biti tudi zelo pozoren na okoliščine, ki bi lahko kazale na nedopustnost pravnega posla. Če stranke želijo skleniti pogodbo, katere vsebina bi nasprotovala ustavi, prisilnim predpisom ali moralnim načelom, mora notar nanje najprej opozoriti. Če stranke pri sklenitvi posla vztrajajo kljub opozorilu, pa mora notarsko storitev odkloniti. Zagotovo bi moralnim načelom nasprotovala pogodba, ki bi bila izrazito neugodna za eno od strank, pa stranki za to ne bi podali razumnega pojasnila. Tudi ZN vsebuje pravilo, ki notarju prepoveduje opravljanje zadev v poslih, ki so po zakonu nedopustni, ali o njih sumi, da jih stranke sklepajo samo navidezno ali zato, da bi se izognile zakonskim obveznostim ali da bi protipravno oškodovalе tretjo osebo. Prav tako notar ne sme poslovati z osebo, o kateri ve, da zaradi

---

¹⁸ Rijavec V., Notarski vestnik, št. 10/2017, str. 58.

¹⁹ Glej poglavje 4.2. Pogodba o ureditvi premoženjskopравnih razmerij med zakoncema.

²⁰ Na primer pri darilih med zakoncema mora notar razložiti strankama, da bo darovalec darilo ob morebitni razvezi lahko zahteval nazaj.

²¹ Podgoršek B., Pravni letopis, 2009, str. 167.

mladoletnosti ali iz drugega zakonskega razloga ni sposobna skleniti pravnega posla.²² Ta prepoved pa ne velja pri overitvi podpisov.²³

Pri izpolnjevanju svoje pojasnilne dolžnosti, si mora notar prizadevati kar se da natančno izluščiti razloge in nagibe (včasih celo skrite), ki vodijo stranke k sklenitvi določenega pravnega posla. V praksi je to precej težko, pogosto celo nemogoče. Pri delu v notarski pisarni, sem tudi sama opazila primere, ko zakonec vstopi v notarsko pisarno z laično željo, da želi neodplačno svoje celotno premoženje prepisati na drugega zakonca. Pri navajanju razlogov za to pa je redkobeseden, skrivnosten. V takšnih primerih si mora notar prizadevati za pridobitev zaupanja in ugotovitev resničnega dejanskega stanja. Predstaviti jima mora posledice in tveganja razpolaganja, tako z vidika strank kot tudi z vidika tretjih (morebitnih upnikov, zakonitih dedičev in podobno).²⁴ Stranke si prevečkrat zadeve predstavljajo kot povsem enostavne in se ne zavedajo vseh pravno pomembnih okoliščin ter posledic, ki lahko izhajajo iz njih. Tukaj vstopi notar, ki jih mora s tem seznaniti. Se je že zgodilo, da so si stranke po notarjevi opravljeni pojasnilni dolžnosti premislile in niso več želele skleniti določenega posla. To pa je seveda pomembno pri vseh razmerjih, vendar si upam trditi, da je v družinskih še toliko bolj, zaradi čustvene vpletenosti.

O pravi in resnični volji pogodbenih strank lahko govorimo samo v primeru, ko so te na podlagi notarjeve pojasnilne dolžnosti dobro pravno poučene o vseh stvareh glede katerih sklepajo pravni posel. Da bi se stranke lahko pravilno odločile, kateri pravni posel je najprimernejši za ureditev medsebojnih razmerij, je dolžnost notarja, da predstavi vse možnosti veljavne zakonodaje. Zavarovanje interesa strank je odvisno od tega, ali jim bo notar kot oseba javnega zaupanja svetoval nepristransko ter jih na razumljiv način poučil o posledicah nameravanega posla.

V praksi je gotovo priporočljivo, da notar predstavi le tista tveganja, ki jih povprečno razumen človek ne bi pričakoval. Pouk naj bo jedrnat in ne predolg, saj je treba upoštevati, da stranka ne bo več ur zbrano poslušala vseh možnih scenarijev, ki se lahko pripetijo. Ob razlaganju samoumevnega pa obstaja nevarnost, da se izgubi pozornost poslušalca.

---

²² Določba 23. člena ZN.

²³ Določba osmega odstavka 64. člena ZN.

²⁴ Podgoršek B., Pravni letopis, 2009, str. 170.

2.3. DOLŽNOST UGOTOVITI PRAVO VOLJO STRANK

Glavni cilj notarske storitve je, da notar v okviru zahtev udeležencev, na dovoljen in učinkovit način izlušči resnično voljo strank in jo pretvori v pravno besedilo. Razčiščeno dejansko stanje je nujna predpostavka za točno in pravilno vsebino notarske listine ter za pravilno svetovanje notarja strankam o pravih posledicah in razsežnostih njihovega ravnanja. Pri tem je ključnega pomena sproščen razgovor, ki ga notarji v praksi opravljajo pred vsako sklenitvijo pravnega posla. Takšen pogovor da strankam možnost, da vprašajo notarja kakršnokoli vprašanje, ki se jim porodi v tistem trenutku in obratno, tudi notar mora med pogovorom od strank izvedeti čim več relevantnih dejstev. Predhodni razgovor omogoči notarju, da pridobi vpogled v družinske in premoženjske razmere strank, v grobem preveri njihovo poslovno sposobnost in pravo voljo, čeprav ni niti psiholog, niti psihiater. Pri tem se mora notar stoddostno posvetiti strankam in s postavljanjem vprašanj ter podvprašanj ugotoviti, kaj v resnici želijo. To pa je nemalokrat težje, kot se sliši, saj stranke običajno pridejo povsem nepripravljene. Ob tem je dolžan še posebej poskrbeti za nevede in neizkušene stranke (na primer manj izobražene in manj razgledane, starejše, bolne). Glede na izražene želje pa mora notar strankam ponuditi možnosti, ki ustrezajo njihovi situaciji.

Pomembno je, da stranke v zvezi s poslom, ki ga želijo skleniti, predložijo tudi vse listine in podajo vsa resnična dejstva. Notar se brez aktivnega sodelovanja vseh strank ne more dokopati do podatkov, ki jih potrebuje za sestavo notarskega zapisa, saj nima pooblastil sodišča za raziskovanje dejanskega stanja. Tudi notarski zapis ima določene omejitve, treba je upoštevati njegov pomen in domet. Notar na primer nima pristojnosti, ki jih imata pri ugotavljanju pravno pomembnih dejstev sodišče v pravnem postopku ali center za socialno delo v upravnem postopku. Notar lahko v notarskih listinah potrjuje obstoj dejstev in okoliščin, ki jih neposredno zazna, ne sme in ne more pa izvajati posrednih dokazov. Za resničnosti in pravilnost podanih izjav nosita odgovornost in posledice stranki sami.²⁵ Notar mora biti posebej pozoren, da stranke posledic pravnega posla ne razumejo napačno. Za to nalogo

---

²⁵ Žnidaršič Skubic V., Erjavec N. v: Novak B. (red.), Čujović M., Del Fabro A., Dolčič T., Dugar G., Erjavec N., Klemenčič A., Kralj S., Murgel S., Pirc Musar N., Podgoršek B., Pogorelčnik Vogrinc N., Rijavec V., Vrtačnik U., Weber N., Žnidaršič Skubic V., 2019, str. 269.

potrebuje dodelan pristop, močno intuicijo, dovolj časa, življenjske ter pravne izkušnje, poznavanje ljudi, precejšnjo skrbnost in predvsem veliko mero potrpljenja.

Pred podpisom notarskega zapisa mora notar strankam njegovo besedilo glasno in razločno prebrati. To je obligatorno, stranke se tej pravici ne morejo odpovedati. Na koncu mora notar vse udeležence posla še zadnjič vprašati, če je to njihova prava volja. V primeru pritrdilnega odgovora, to stranke potrdijo še z lastnoročnim podpisom, s čimer se šteje, da so notarski zapis dokončno odobrile. Če se notar na podlagi razgovora s strankami prepriča, da prava volja strank ni podana, mora uradno dejanje odkloniti.

3. RAZLOGI PREDPISANE OBLIČNOSTI

Za sestavljanje notarskih zapisov veljajo stroga vsebinska in obličnostna pravila. Notarski zapis ima že v primerjavi z drugimi notarskimi listinami (zapisniki in potrdili) najvišjo stopnjo verodostojnosti, zato so zanj predpisane najstrožje zahteve.²⁶ Ta notarska listina mora poleg navedbe udeležencev, načina ugotovitve njihove istovetnosti in njihovih lastnoročnih podpisov vsebovati celotno vsebino pravnega posla in predvsem navedbo, da je bil notarski zapis udeležencem prebran in da so ga odobrili.²⁷ Kadar je notarska oblika predpisana kot pogoj za veljavnost pravnega posla, je sankcija za nespoštovanje takšne določbe, ničnost. Ravno zaradi predpisanih strogih obličnostnih zahtev, je pričakovati dokaj nizko stopnjo neveljavnosti notarskih zapisov. To pa je tako v zasebnem, kot tudi v javnem interesu.

Niso pa stroga le pravila o vsebini notarskega zapisa, temveč je treba upoštevati tudi precej natančno določena tehnična pravila. Notarski zapis v fizični obliki mora biti pisan na papir, ki po formatu in kakovosti ustreza standardom, določenim z aktom Notarske zbornice Slovenije, ter mora biti izpisan ročno s trajno obstojnim črnilom ali z napravami za pisanje besedil, ki omogočajo trajno obstojen zapis.²⁸ Iz razlogov kasnejšega dokazovanja se notarski zapisi hranijo trajno, ločeno od spisov, v železni omari ali navadnih omarah v posebnem

---

²⁶ Rijavec V., 2003, str. 125.

²⁷ Podgoršek B., Pravni letopis, 2009, str. 166.

²⁸ Določba 31. člena ZN.

ognjevarnem prostoru.²⁹ To omogoči časovno neomejeno dokazljivost vsebine pravnega posla ali drugih izjav volje, ki imajo po zakonu določene pravne posledice.³⁰

Predpisano strogo obličnost v družinskem pravu je, zlasti glede premoženjskopравnih poslov med zakoncema, mogoče razložiti s preprečevanjem nepremišljenega razpolaganja s premoženjem, medsebojnega izsiljevanja in izrabljanja zaradi močne čustvene ter osebne povezanosti med strankama, v zameno za ljubezen. Razlog predpisane oblike je tudi pomembnost pravnih poslov med zakoncema, ki lahko dolgoročno vplivajo na njuno življenje in premoženjsko stanje. Razlogi pravne varnosti in varstvo zakoncev pred lastnimi preuranjenimi dejanji govorijo v prid večji obličnosti.³¹ Gre za specifična razmerja med pogodbenimi strankami, ki niso obarvana le z ekonomsko logiko, temveč v veliki meri tudi s čustvi.³² Normo o zahtevi po strogi obličnosti pravnih poslov med zakoncema vsebuje že ZN, vendar je zaradi celovite obravnave premoženjskih razmerij med zakoncema, vključena tudi v novo družinskopravno zakonodajo.

Zneski, datumi in druge številčne oznake v notarskem zapisu morajo biti izpisani tudi z besedami, razen v zakonu določenih izjemah. Vsa prazna mesta v notarski listini morajo izpolnjena s črtami, prav s tem je notarski zapis že po zunanosti jasno prepoznaven.³³ Namen te zahteve je, da v notarskem zapisu ni mogoče ničesar izbrisati, dopisati ali naknadno dodati. Kadar je treba besedilo v notarskem zapisu spremeniti, sme notar to storiti na koncu listine v fizični obliki in pri tem nedvoumno označiti, na kateri del besedila listine se sprememba ali dostavek nanaša, označiti pa je treba tudi mesto in obseg besedila, ki se črta.³⁴

Pomembno je še, da morajo prav vsako stran notarskega zapisa v fizični obliki parafirati udeleženci in notar, ki je listino sestavil.³⁵ Posebne določbe ZN pa urejajo še primere, ko udeleženci ne znajo ali ne morejo pisati in tudi primere, ko je stranka gluha ali nema.

---

²⁹ Določba 32. in 34. člena Pravilnika o poslovanju notarja (Uradni list RS, št. 50/94, 28/95, 18/09 in 30/11).

³⁰ Dokler A., Notarski vestnik, št. 7/2010, str. 45.

³¹ Podgoršek B., Pravni letopis, 2009, str. 166.

³² Žnidaršič Skubic V. v: Zupančič K. (red.), Novak B., Žnidaršič Skubic V., Končina-Peternel M., 2009, str. 202.

³³ Določba 32. člena ZN.

³⁴ Določba 34. člena ZN.

³⁵ Določba 36. člena ZN.

4. PRISTOJNOSTI NOTARJEV PO DRUŽINSKEM ZAKONIKU

S sprejetjem Družinskega zakonika, se je vloga notarja na področju družinskega prava še okrepila. Po DZ, ki je začel veljati 15. 4. 2017, imajo notarji pristojnosti za sestavljanje listin o pravnih poslih in izjavah volje:

- pravnih poslih med zakoncema v času trajanja zakonske zveze (63. člen DZ in 47. člen ZN);
- pogodbah o ureditvi premoženjskopравnih razmerij (85. člen DZ);
- sporazumih o delitvi skupnega premoženja (96. člen DZ);
- sporazumni razvezi, če zakonca ali partnerja iz sklenjene partnerske zveze nimata skupnih otrok (97. člen DZ);
- sporazumih o preživnini zakonca ali partnerja (101. člen DZ);
- sporazumih o preživnini, ki jo morajo starši plačevati polnoletnemu otroku (192. člen DZ);
- sporazumih o preživnini, ki jo mora polnoletni otrok plačevati staršem (193. člen DZ);
- vnaprej izraženi volja staršev glede prevzema skrbi za otroka, v primeru njihove smrti ali trajnejše nezmožnosti (144. člen DZ);
- priznanju očetovstva (115. člen DZ);
- sporazumih o vlaganju v nepremičnine (79. člen DZ);
- upravljanju otrokovega premoženja (147. člen DZ).

Na tem mestu velja še opozoriti, da kar bo v tem magistrskem delu povedano o premoženjskih razmerjih med zakoncema, smiselno velja tudi za partnerja zunajzakonske skupnosti in partnerske zveze. Zunajzakonska skupnost ima namreč, v razmerju med zunajzakonskima partnerjema, po zakoniku enake pravne posledice, kot če bi sklenila zakonsko zvezo.³⁶ Po Zakonu o partnerski zvezi (Uradni list RS, št. 33/16; – v nadaljevanju ZPZ) pa se tudi za premoženjska razmerja med partnerjema partnerske zveze (ki je življenjska

---

³⁶ Določba 4. člena DZ.

skupnost dveh žensk ali dveh moških), smiselno uporabljajo določbe o premoženjskih razmerjih med zakonci, kot jih določa DZ.³⁷

4.1. PRAVNI POSLI MED ZAKONCEMA

Za pravne posle glede premoženjskih pravic in obveznosti, ki jih zakonca lahko sklepata med seboj, DZ predpisuje slovesno obliko notarskega zapisa.³⁸ To zahtevo po strogi obličnosti vsebuje tudi ZN.³⁹ Sankcija za nespoštovanje teh določb je ničnost pravnega posla.⁴⁰ Zakonca lahko sicer med seboj sklepata vse pravne posle, ki jih lahko sklepata tudi z drugimi osebami in na tej podlagi ustanavljata pravice in obveznosti⁴¹ (na primer posojilna pogodba, prodajna pogodba in druge), vendar se bom v konkretnem razdelku osredotočila predvsem na sklepanje darilnih pogodb med zakonci, saj je v praksi teh tudi največ. Razlogi v prid ureditvi, kakršno poznamo danes, so opredeljeni v tretjem poglavju magistrskega dela, razvili pa so se skozi zgodovino, saj je že v rimskem pravu veljalo pravno pravilo, po katerem darila med zakonci niso bila dovoljena oziroma je bila za sklenitev tovrstnega posla predpisana ničnost.⁴²

Kadar notar sam sestavlja listino, za katero zakon določa, da mora biti sklenjena v obliki notarskega zapisa, se običajno že pred samo sestavo in podpisom sreča z obema zakoncema, ju povpraša o vseh pravno relevantnih okoliščinah, seznanji z vsemi elementi zelenega pravnega posla, njegovimi pravnimi posledicami, morebitnimi tveganji, ki jih ta prinaša ter tudi z možnostjo, dogovora o nevračilu darila ob morebitni razvezi.⁴³ Nato zapiše njuni izjavi volje. Za omilitev oblične strogosti pa DZ hkrati določa, da oblika notarskega zapisa ni potrebna, kadar gre za običajna manjša darila med zakonci, ki so sorazmerna s premoženjskim stanjem darovalca.⁴⁴ V takšnih primerih za veljavno sklenitev posla zadošča zasebna listina, ali pa celo ustna pogodba med strankama. Smoter izjeme je v tem, da z manjšimi darili, zakonec ne more

---

³⁷ Določba devetega odstavka 4. člena ZPZ.

³⁸ Določba drugega odstavka 64. člena DZ.

³⁹ Glej 1. točko 47. člena ZN.

⁴⁰ Določba 48. člena ZN.

⁴¹ Določba prvega odstavka 64. člena DZ.

⁴² Žnidaršič V., 2002, str. 86.

⁴³ Določba drugega odstavka 110. člena DZ.

⁴⁴ Določba tretjega odstavka 64. člena DZ.

ogroziti niti svojega eksistenčnega položaja, niti pravnega prometa, zato sodelovanje neodvisnega pravnega strokovnjaka pri tem ni potrebno. Sicer pa najverjetneje takšen posel do notarja sploh ne bo prišel, saj se omenjena manjša darila navadno prenašajo le z izročitvijo. Če pa sta stranki takšen posel vseeno formalizirali, nato pa prišli overiti svoj podpis, pa ju mora notar opozoriti na obvezno obliko notarskega zapisa pri vseh pogodbah o urejanju premoženjskih razmerij med zakoncema. Najverjetneje bo notar v takšnem primeru zakonca opozoril tudi na določbo DZ, ki pravi, da običajnih daril, ki sta si jih zakonca dala pred sklenitvijo ali med trajanjem zakonske zveze, ni treba vračati, če so v sorazmerju z premoženjskimi razmerami darovalca.⁴⁵ Iz praktičnih izkušenj lahko zatrdim, da se ljudje ob povedanem prestrašijo in še enkrat razmislijo. V primeru, da darovalec pri manjšem darilu vztraja in želi kljub vsemu na takšni listini overiti svoj podpis, pa bo notar to opravil, pri čemer bo v potrdilo o overitvi podpisa najbrž dodal, da je bila stranka na omenjeno opozorjena. Vse to v izogib nejasnostim v primeru kasnejših sporov in odškodninski odgovornosti notarja. Pri overitvah je namreč problematično, ker se v veliki večini primerov notar sreča le z darovalcem (torej tistim, čigar podpis je potrebno overiti), overitev pa je hitra, zato se upravičeno postavi vprašanje, ali je notar pri tem sploh sposoben ugotoviti, kaj za konkretnega zakonca pomeni pravni standard običajnega in manjšega darila, saj bi s tem moral ugotoviti tudi, kakšno premoženje ima darovalec, da bi se lahko z gotovostjo prepričal, ali gre za izjemo od siceršnje predpisane obličnosti. Ob overitvi notar zgolj potrdi, da je oseba res lastnoročno podpisala oziroma priznala podpis na določeni listini za svoj. Pri sklenitvi pravnega posla v obliki notarskega zapisa se notar sreča z vsemi strankami ter jim po pogovoru, upoštevajoč vse, kar je pri tem izvedel, v okviru svoje pojasnilne dolžnosti predstavi tudi posledice želenega posla. Prav zato je Notarska zbornica Slovenije predlagala dopolnitev tretjega odstavka 64. člena DZ tako, da bi se dodal stavek, ki bi določal, da med običajna manjša darila ne sodijo darila nepremičnin in drugih stvari ter pravic, ki se vpisujejo v javne knjige.⁴⁶

---

⁴⁵ Določba prvega odstavka 110. člena DZ.

⁴⁶ Žnidaršič Skubic V., Erjavec N. v: Novak B. (red.), Čujović M., Del Fabro A., Dolčič T., Dugar G., Erjavec N., Klemenčič A., Kralj S., Murgel S., Pirc Musar N., Podgoršek B., Pogorelčnik Vogrinc N., Rijavec V., Vrtačnik U., Weber N., Žnidaršič Skubic V., 2019, str. 183 in 184.

4.2. POGODBA O UREDITVI PREMOŽENJSKOPRAVNIH RAZMERIJ MED ZAKONCEMA

Določba 65. člena DZ prinaša zakoncema možnost, da samostojno izbereta in določita vsebino njunega pogodbenega premoženjskega režima, ki se razlikuje od tistega, ki ga določa zakon (zakoniti premoženjski režim). Pogodbeno vsebino lahko ob določenih nujnih omejitvah oblikujeta prosto, s čimer je zagotovljena visoka stopnja svobode sporazumevanja med zakoncema. Zakonca lahko v skladu s kogentnimi pravili mednarodnega zasebnega prava izbereta tudi tuje pravo. Nujna omejitev pa je, da pogodbeni ureditev ne sme biti v nasprotju z moralo, prisilnimi predpisi ali ustavo. Je ena izmed mnogih novosti, ki jo je prinesel DZ in s tem odpravil kogentni režim skupnega premoženja zakoncev. Sklenitev pogodbe o ureditvi premoženjskopravnih razmerij je dodatna možnost, seveda pa lahko zakonca ostaneta tudi pasivna. Tedaj se njun premoženjski režim presoja po zakonskih določbah zakonitega premoženjskega režima.⁴⁷

Z novo, moderno ureditvijo, sta bili na področje premoženjskega režima med zakonci vrnjeni dve temeljni civilnopravni načeli: načelo avtonomije volje pogodbenih strank ter načelo dispozitivnosti pravnih norm. Obligatornost zakonitega premoženjskega režima, v spremenjenih družbenih okoliščinah namreč ni mogla obstati.⁴⁸

Predmet pogodbe o ureditvi premoženjsko pravnih razmerij so lahko: določitev medsebojnega premoženjsko pravnega režima, ki je drugačen od zakonitega (prvi odstavek 85. člena DZ); sporazum o medsebojnem preživljanju zakoncev v času trajanja zakonske zveze ter tudi sporazum o preživnini v primeru razveze (86. člen DZ); dogovor o drugačnem upravljanju in razpolaganju s skupnim premoženjem, kot ga določa 69. člen DZ (70. člen DZ); sporazum o obsegu in delitvi skupnega premoženja zakoncev v času trajanja zakonske zveze in pri prenehanju zakonske zveze (71. člen DZ); sporazum o obstoju, višini in zavarovanju terjatve zakonca, ki vlaga delo ali sredstva v nepremičnino, ki je posebno premoženje drugega zakonca (79. člen DZ); dogovor o obliki udeležbe zakonca, ki vlaga svoj prispevek v gospodarsko

---

⁴⁷ Žnidaršič Skubic V. v: Zupančič K. (red.), Novak B., Žnidaršič Skubic V., Končina-Peternel M., 2009, str. 177.

⁴⁸ Žnidaršič Skubic V. v: Novak B. (red.), Čujovič M., Del Fabro A., Dolčič T., Dugar G., Erjavec N., Klemenčič A., Kralj S., Murgel S., Pirc Musar N., Podgoršek B., Pogorelčnik Vogrinc N., Rijavec V., Vrtačnik U., Weber N., Žnidaršič Skubic V., 2019, str. 186.

družbo ali drugo pravno osebo ali podjetje samostojnega podjetnika posameznika ali samostojne podjetnice posameznice, ki je posebno premoženje drugega zakonca (80. člen DZ); dogovor o vprašanjih, ki izvirajo iz skupne pridobitne dejavnosti ali udeležbi pri njej (81. člen DZ); sporazum o višini deležev na skupnem premoženju zakoncev (73. člen DZ) in dogovor o vseh drugih premoženjskopравnih razmerjih v času trajanja zakonske zveze in za primer razveze (prvi odstavek 85. člena DZ). Del pogodbe o ureditvi premoženjskih razmerij pa ni urejanje osebnih razmerij (kot so na primer dogovarjanje o številu otrok, ki jih bosta zakonca imela, kje bosta letovala in podobno).⁴⁹ S takšno pogodbo zakonca lahko, poleg pravil, ki urejajo njune premoženjske odnose za čas trajanja zakonske zveze, uredita tudi pravila, ki bi veljala v primeru morebitne razveze zakonske zveze.

Pomembno je, da je notar dolžan pred sklenitvijo pogodbe o ureditvi premoženjskopравnih razmerij, stranki opozoriti, da imata po šestem odstavku 85. člena DZ vzajemno dolžnost, da v izogib izpodbojnosti pogodbe, druga drugo seznanita s svojim dejanskim premoženjskim in finančnim stanjem. Obstaja namreč nevarnost sklepanja pogodb na podlagi zmotne in lažne predstave zakoncev o premoženju drug drugega, kar pa posledično pomeni tudi zmoto o predmetu pogodbe. Na kakšen način se opravi seznanitev, zakon ne določa, zato se v praksi pojavljajo težave. Najlažje pa se takšna seznanitev lahko uresniči na dva načina. Prvi način je, da zakonca v pogodbi natančno navedeta svoje celotno premoženje, najlažje po alinejah ali točkah. Ker v praksi takšno pogodbeno razkritje zakonca pogosto odklonita, preostane le, da pred notarjem podata zgolj izjavo, da sta drug drugega popolnoma seznanila s svojim premoženjskim stanjem, kar se v pogodbo, ki je sklenjena v obliki notarskega zapisa, tudi zapiše. V obeh primerih mora seznanitev zakonca s celotnim premoženjskim stanjem drugega zakonca potekati pred notarjem, ki pa dejanskih življenjskih okoliščin, v katerih stranki živita, ne pozna. V izogib poznejšim sporom in oteženemu dokazovanju bo večina notarjev strankama svetovala prvi način, pri katerem o opravljeni tovrstni seznanitvi ni dvoma. Pri drugem načinu seznanitve se praviloma pojavi tveganje izpodbojnosti pravnega posla, o čemer mora notar stranki v skladu z 42. členom ZN opozoriti.

---

⁴⁹ Žnidaršič Skubic V., Erjavec N. v: Novak B. (red.), Čujović M., Del Fabro A., Dolčič T., Dugar G., Erjavec N., Klemenčič A., Kralj S., Murgel S., Pirc Musar N., Podgoršek B., Pogorelčnik Vogrinc N., Rijavec V., Vrtačnik U., Weber N., Žnidaršič Skubic V., 2019, str. 264.

Tveganje izpodbojnosti pa obstaja tudi v primeru natančnega popisovanja premoženja strank, če ena stranka drugi na primer zamolči pomemben del.

Če je pogodba o ureditvi premoženjskopравnih razmerij med zakoncema nejasna do te mere, da njene vsebine ni mogoče ugotoviti, velja zakoniti premoženjski režim.⁵⁰ Notar mora zato, da se izogne odškodninski odgovornosti pri sestavi takšne pogodbe, zelo paziti na jasnost njenih določil. V primeru, ko stranki pri nejasnem zapisu, kljub opozorilom, še naprej vztrajata, pa je priporočljivo, da notar v zapis navede, da sta bili stranki na posledice nejasnosti opozorjeni.

Prav tako mora notar pred sklenitvijo pogodbe o ureditvi premoženjskopравnih razmerij med zunajzakonskima partnerjema istega ali različnega spola, stranki opozoriti na njeno neveljavnost, če so podane okoliščine, zaradi katerih bi bila njuna skupnost neveljavna. Če oozorjeni stranki izjavita, da teh ovir ni, je najbolje, da notar to zapiše v pogodbo. To pa je zaenkrat tudi vse, kar lahko notar stori, saj še nima elektronskega dostopa do matičnega registra. V matični register se namreč med drugim vpisujejo tudi podatki o sklenitvi zakonske ali partnerske zveze ter podatki o zakoncu ali partnerju.⁵¹

Notar, ki sestavi pogodbo o ureditvi premoženjskopравnih razmerij ali njeno spremembo, pošlje Notarski zbornici Slovenije zahtevo za vpis pogodbe v poseben register pogodb o ureditvi premoženjskih razmerij, ki se vodi kot računalniška zbirka podatkov.⁵² Takšna objava služi publicitetnemu učinku. Ta je pomemben zlasti z vidika varovanja pravnega prometa, saj se tretje osebe, ki bi morebiti želele vstopiti v pravno razmerje s katerim od zakoncev, na ta način seznanijo s podatki, vpisanimi v registru. Namen registra je transparentnost, predvsem zaradi morebitnih upnikov, dedičev in podobno. Tukaj se pojavi še ena pomembna dolžnost notarja, in sicer, da stranki pouči o samem dejstvu, da je ta register javen in da imajo pravico do vpogleda vanj prav vsi. Če je pogodba vpisana v register, lahko tretje osebe vidijo, da je med določenima osebama sklenjena pogodba o ureditvi premoženjskopравnih razmerij in kateri notar jo hrani, ne vidijo pa njene vsebine.⁵³ DZ določa, da v vsebino pogodbe o ureditvi premoženjskopравnih razmerij lahko vpogledajo osebe, za katere tako določa ZN. ZN pa

---

⁵⁰ Določba drugega odstavka 89. člena DZ.

⁵¹ Določba 12. točke prvega odstavka 4. člena Zakona o matičnem registru (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo in 67/19; v nadajevanju ZMatR).

⁵² Četrty odstavek 85. člena DZ.

⁵³ Določba 91. člena DZ.

nadalje določa, da se z vsebino lahko seznanijo le stranka, kar pomeni, da tretji torej ne more zahtevati vpogleda, lahko pa to zahteva od udeleženca posla. Če pogodba v registru ni vpisana, se v razmerju do tretjih domneva, da med zakoncema velja zakoniti premoženjski režim.⁵⁴

Kadar pogodba učinkuje od sklenitve dalje, mora notar takšno zahtevo za vpis v register poslati v osmih dneh od njene sklenitve. Enako velja za vse njene spremembe (ki morajo biti tudi sklenjene v obliki notarskega zapisa). Kadar pa pogodba začne učinkovati pozneje, pošlje notar zahtevo za vpis v register v osmih dneh od dneva začetka njenega učinkovanja. Če bodoča zakonca pogodbo o ureditvi premoženjskopравnih razmerij skleneta že pred sklenitvijo same zakonske zveze, morata zakonca po sklenitvi zakonske zveze poslati notarju, pri katerem sta sklenila pogodbo o ureditvi premoženjskopравnih razmerij, izpisek iz matičnega registra o sklenitvi zakonske zveze. Šele ko notar pridobi to potrdilo, lahko poda zahtevo za vpis pogodbe v register. Do takrat pa med zakoncema velja zakoniti premoženjskopравni režim.

Problem pa se pojavi pri zunajzakonskih partnerjih (in partnerjih iz neskljenjene partnerske zveze), saj datum nastanka skupnosti ni jasen tako, kot je to pri zakonski zvezi. Zato je dolžan notar v takšno pogodbo zapisati izjavi strank, da zunajzakonska partnerja živita skupaj, kot že omenjeno zgoraj pa je treba zapisati tudi ugotovitev o odsotnosti zadržkov, zaradi katerih bi bila zakonska zveza med njima neveljavna. Čeprav notar ni sodnik, mora bistvene okoliščine, ki so relevantne za obstoj veljavne zunajzakonske skupnosti (na primer, da noben od partnerjev ni poročen, da partnerja že več let nepretrgano živita v življenjski skupnosti in podobno), vseeno zabeležiti in s tem zgraditi podlagi za dopustnost urejanja premoženjskih razmerij med partnerji.⁵⁵ Če pa bi zunajzakonska partnerja takšno pogodbo želela skleniti pred skupnim življenjem, pa notar ne bo vedel, kdaj bo ta pogoj izpolnjen ter kdaj bosta začela dejansko živeti skupaj in posledično tudi ne bo vedel, kdaj naj pogodbo vpiše v register. Narava zunajzakonske skupnosti tako v praksi ovira možnost sklenitve pogodbe o urejanju premoženjskopравnih razmerij pred samim začetkom skupnega življenja. Najverjetneje se bodo zato notarji izogibali sklepanju tovrstnih pogodb.

Notar obvesti register pri Notarski zbornici Slovenije tudi o prenehanju veljavnosti pogodbe o premoženjskopравnih razmerjih. To prav tako stori v roku osmih dneh od prejema zahteve za vpis prenehanja veljavnosti. Ker je eden od namenov pogodbe lahko tudi ureditev

---

⁵⁴ Določba 94. člena DZ.

⁵⁵ Novak B., Odvetnik, št. 85/2018, str. 52.

premoženjskih razmerij in morebitnega preživljanja za primer razveze zakonske zveze, v takšnem primeru pogodba ne preneha veljati avtomatično. Preneha pa veljati s smrtjo zakonca, pogodbenika. Takrat notarja o tem dejstvu obvesti preživeli zakonec ali pa pravni naslednik pokojnika, ki notarju predloži izpisek iz matičnega registra umrlih.⁵⁶

Pojasnilna dolžnost, kot že opisana zgoraj,⁵⁷ je pri sklepanju pogodbe o ureditvi premoženjskopравnih razmerij v obliki notarskega zapisa še strožja in poglobljena. Imenovana je tudi kot posebna pojasnilna dolžnost, splošno jo ureja že ZN. Notarjevo sodelovanje je tukaj vitalnega pomena, ima namreč dolžnost obligatornega pravnega svetovanja. To pomeni, da mora stranki poleg pojasnil v okviru splošne pojasnilne dolžnosti, seznaniti še z zakonitim premoženjskim režimom (torej režimom, ki velja v odsotnosti pogodbeno dogovorjenega), z registrom pogodb o ureditvi premoženjskopравnih razmerij, v katerega se vpisujejo sklenjene pogodbe in se na koncu seveda prepričati, da sta oba v celoti razumela pomen in pravne posledice posla, ki ga želita skleniti.⁵⁸ Notar mora zakonca, ki bo na podlagi pogodbe dobil manj pravic, kot če bi veljal zakoniti premoženjski režim, na to dejstvo opozoriti pred sklenitvijo pogodbe. Seveda lahko notar zakonca na to le opozori, ne more pa prikrojiti vsebine pogodbe, ki se mu zdi do enega partnerja nepravilna. Šele potem, ko je notar prepričan, da sta zakonca, ob njegovem ustreznem pouku, še vedno odločena skleniti pogodbo z določeno vsebino, jo tudi zapiše.⁵⁹ Bistveno je, da stranki razumeta, kako bi se njuno razmerje obravnavalo, če pogodbe o ureditvi premoženjskopравnih razmerij ne bi sklenili. Ločiti morata posledice režima, ki izhaja iz zakona, od posledic režima, ki ga želita vzpostaviti.

---

⁵⁶ Žnidaršič Skubic V., Erjavec N. v: Novak B. (red.), Čujovič M., Del Fabro A., Dolčič T., Dugar G., Erjavec N., Klemenčič A., Kralj S., Murgel S., Pirc Musar N., Podgoršek B., Pogorelčnik Vogrinc N., Rijavec V., Vrtačnik U., Weber N., Žnidaršič Skubic V., 2019, str. 268.

⁵⁷ Glej poglavje 2.2. Pojasnilna obveznost.

⁵⁸ Določba 87. člena DZ.

⁵⁹ Žnidaršič Skubic V., v: Zupančič K. (red), Novak B., Žnidaršič Skubic V., Končina-Peternel M., 2009, str. 203.

4.3. SPORAZUM O DELITVI SKUPNEGA PREMOŽENJA

Zakonca lahko svoje skupno premoženje razdelita bodisi v času trajanja zakonske zveze, bodisi ob njenem prenehanju.⁶⁰

4.3.1 Delitev skupnega premoženja v času trajanja zakonske zveze

Za celovito ureditev premoženjskoppravnega razmerja morata zakonca najprej ugotoviti, kaj vse sploh spada v njuno skupno premoženje in kaj v posebno premoženje vsakega od njiju. Ugotoviti je treba tudi obseg morebitnih dolgov in terjatev glede skupnega premoženja. Temu sledi dogovor o višini njunih deležev na skupnem premoženju. Na koncu se zakonca dogovorita o načinu delitve premoženja. Lahko postaneta solastnika posameznih stvari v sorazmerju s svojima deležema iz skupnega premoženja. Pri drugem načinu pa posamezen zakonec na račun svojega deleža pridobi lastninsko pravico na določenih predmetih.

Zakonca lahko s takšnim sporazumom tudi odstopita od pravil delitve, ki so predpisane v zakonu, saj zakoniti premoženjski režim po DZ ni več kogenten. Pri delitvi velja domneva, da sta deleža na skupnem premoženju enaka. Zakonca lahko dokažeta, da sta k skupnemu premoženju prispevala v drugačnem razmerju, vendar se neznatna razlika pri tem ne upošteva.⁶¹

Kadar zakonca za čas po delitvi skupnega premoženja ne določita pogodbenega premoženjskega režima, ampak ostajata pri zakonskem premoženjskem režimu, ju mora notar opozoriti, da bo vse premoženje, ki bo v tem času pridobljeno z delom ali odplačno, zopet tvorilo nerazdeljeno skupno premoženje. Postavlja se vprašanje smisla delitve skupnega premoženja v času trajanja zakonske zveze, ne da bi zakonca hkrati tudi spremenila premoženjski režim. V takem primeru je priporočljivo, da notar zaradi ugotavljanja morebitnega nedopustnega razloga (podlage) za sklenitev sporazuma, vpraša zakonca o razlogih za sklenitev nameravanega posla. Če njuni odgovori kažejo na nedopustno podlago

---

⁶⁰ Skupno premoženje zakoncev se razdeli, če njuna zakonska zveza preneha. Med trajanjem zakonske zveze se skupno premoženje razdeli na podlagi sporazuma ali na predlog enega od zakoncev (prvi odstavek 71. člena DZ).

⁶¹ Novak B., Odvetnik, št. 85/2018, str. 55.

(na primer oškodovanje upnikov posameznega zakonca in podobno), ju mora notar okviru svoje svetovalne in opozorilne dolžnosti opozoriti na tveganje neveljavnosti pravnega posla.

4.3.2 Delitev skupnega premoženja ob razvezi zakonske zveze

Če zakonska zveza preneha, se skupno premoženje zakoncev razdeli. Pri tem je pogoj za sporazumno razvezo zakonske zveze predhodna delitev skupnega premoženja s sporazumom, ki mora biti sklenjen v obliki notarskega zapisa. Kadar zakonca v takem primeru nimata skupnih mladoletnih otrok, nad katerimi izvajata starševsko skrb, lahko pri notarju zahtevata, da sestavi notarski zapis sporazuma zakoncev o razvezi zakonske zveze.

Če med zakoncema ni sporazuma glede delitve skupnega premoženja, se lahko razvezeta le na podlagi tožbe. V tem primeru o razvezi in tudi o delitvi premoženja odloči sodišče na podlagi tožbe posameznega zakonca.

4.3.2.1 Razveza zakonske zveze med zakonci, ki nimajo skupnih otrok

Pomembna novost DZ je možnost sporazumne razveze zakonske zveze pred notarjem. Gre za velik korak v razbremenjevanju sodišč ter zakoncev, ki se odločijo za to. Slovensko pravo je sicer prej poznalo institut sporazumne razveze pred sodiščem. Od uveljavitve DZ dalje pa je sporazumno razvezo, pod zakonsko določenimi pogoji, mogoče doseči zgolj s sodelovanjem notarja, brez udeležbe sodišča. Ravno zaradi tega je v praksi takšen institut pogosto poimenovan kar zasebna razveza. Pogoji za takšen način razveze so trije in morajo biti izpolnjeni kumulativno.⁶²

Prvi pogoj je, da zakonca, ki se želita razvezati pred notarjem, nimata skupnih mladoletnih otrok, nad katerimi izvajata starševsko skrb. Če zakonca nimata skupnih otrok, se po novi ureditvi, sploh ne moreta več razvezati sporazumno drugje kot pred notarjem. Notar zakonca povpraša, ali imata skupne mladoletne otroke in njuno izjavo navede v notarsko listino. Zopet mora notar s postavljanjem vprašanj in podvprašanj to dejstvo razčistiti, na koncu pa mora navedbe strank sprejeti kot resnične.⁶³

---

⁶² Določba 97. člena DZ.

⁶³ Rijavec V., Pravna praksa, št. 11/1998, Priloga, str. II.

Drugi pogoj je, da zakonca skleneta sporazum o delitvi skupnega premoženja, o tem, kdo od zakoncev po razvezi ostane oziroma postane najemnik stanovanja, v katerem živita in o preživnini za nepreskrbljenega zakonca. Če to natančneje razdelamo, vsebina sporazumov iz drugega pogoja, zajema tri področja. Prvo področje je delitev skupnega premoženja zakoncev. Če imata zakonca skupno premoženje, mora biti v takšnem sporazumu naveden njegov točen obseg, deleži zakoncev na njem in način delitve. Drugo področje je dogovor zakoncev o tem, kdo od njiju po razvezi ostane ali postane najemnik stanovanja, v katerem živita. Tretje področje pa je sporazum o preživljanju zakonca, ki nima sredstev za življenje in brez svoje krivde ni zaposlen. DZ za vse sporazume o preživljanju med odraslimi osebami, ki se sklepajo ob sodelovanju notarja, še posebej pa za sporazum o preživnini med zakoncema, določa obliko notarskega zapisa.⁶⁴ Prvotno besedilo DZ je vsebovalo odstavek, po katerem bi v predlogu za sporazumno razvezo zadoščala le pisna izjava zakoncev, da nimata skupnega premoženja, da ne živita v najemnem stanovanju in da nobeden od njiju ni brez sredstev za življenje, ne da bi za to predložila notarski zapis sporazuma o delitvi skupnega premoženja. Ta izjema je bila pred sprejemom v Državnem zboru črtana, saj je bilo večinsko mnenje, da bi to v preveliki meri ogrozilo pravno varnost. Takšna izjava je namreč lahko v izrazito korist le enega od zakoncev ter mora biti zato obvezno v obliki notarskega zapisa saj z njo pride tudi obveznost notarjevega neodvisnega pouka o pravnih posledicah in morebitnih prevzetih tveganjih.⁶⁵ Torej, četudi zakonca menita, da nimata skupnega premoženja, najemnega stanovanja in medsebojnega preživninskega zahtevka, je izjavo stranke s takšno ugotovitvijo prav tako treba zapisati v sporazum v obliki notarskega zapisa, saj zakonca le na ta način trajno in celovito uredita svoja medsebojna razmerja, vključno z morebitnimi dolgovi, ki morajo biti v notarskem zapisu izrecno omenjeni in tudi določeno, kdo jih bo poravnal. Zanimiva je tudi primerjava med sporazumom zakoncev o delitvi skupnega premoženja, določitvi najemnika stanovanja po razvezi in preživnini po 96. členu DZ (sporazumna razveza pred sodiščem) in po 97. členu DZ (sporazumna razveza pred notarjem). Vsebina in oblika (notarski zapis) obeh sporazumov sta enaki. Razlika je v tem, da je po 96. členu DZ zahtevan izvršljiv notarski zapis, medtem ko je pri sporazumni razvezi pred notarjem prav tako predpisana oblika notarskega zapisa, vendar brez zahteve po neposredni izvršljivosti dogovorjenih obveznosti. Notarska zbornica Slovenije

---

⁶⁴ Določba prvega odstavka 101. člena DZ.

⁶⁵ Podgoršek B., Notarski vestnik, št. 10/2017, str. 22.

je sicer predlagala, da se navedena sporazuma izenačita, tako da bi šlo v obeh primerih za neposredno izvršljiv notarski zapis, vendar takšnemu predlogu zakonodajalec ni sledil. Razlog za to je najverjetneje v zahtevi, da morajo biti pri razvezi zakonske zveze pred sodiščem vse medsebojne obveznosti neposredno izvršljive. Zakoncema, ki pa izpolnjujeta vse pogoje za zasebno razvezo pred notarjem, pa je ta odločitev prepuščena, imata večjo stopnjo avtonomije. Notar jima mora seveda predstaviti in ponuditi možnost neposredne izvršljivosti, za katero pa se lahko odločita ali pa tudi ne. V primeru, da se zanjo ne odločita, sama trpita s tem povezane negativne posledice v primeru neprostovoljne izpolnitve dogovorjenih obveznosti.⁶⁶

Zadnji pogoj pa je sporazum zakoncev o razvezi zakonske zveze, ki mora biti tudi sklenjen v obliki notarskega zapisa. Soglasje volj preveri notar, pred katerim morata oba zakonca jasno in nedvoumno izraziti voljo po sestavi in podpisu. Kakor hitro se pojavi nestrinjanje, niso izpolnjene predpostavke za sklenitev tovrstnega sporazuma in ga mora notar zavrniti. Namreč, če to želi le eden od zakoncev, to po DZ ni mogoče. Zakonec, ki z razvezo soglaša, jo lahko zahteva le še s tožbo pred sodiščem.⁶⁷ Pristojnost notarja na področju sporazumne razveze temelji le na volji strank in ne posega v pooblastila sodišča, kadar soglasja ni.

Zakonska zveza je na podlagi soglasja zakoncev pri notarju razvezana z dnem podpisa notarskega zapisa o sporazumni razvezi. Notar nato odpravek takšnega zapisa pošlje katerikoli upravni enoti, ki razvezo zakonske zveze vpiše v matični register in o tem (na posebno zahtevo) izda potrdilo, ki ga vrne notarju, da ga posreduje strankama. Vpis v register je tako deklaratorne narave, namenjen le lažjemu dokazovanju. Konstitutivni element je ustno soglasje zakoncev.⁶⁸ Če sta partnerja razdelila skupno premoženje, pri katerem so vmes tudi nepremičnine, je treba takšen notarski zapis najprej prijaviti davčnemu organu v odmero in plačilo morebitnega davka. Lahko se zgodi tudi, da so nepremičnine v območju kmetijskih ali gozdnih zemljišč, kar pomeni, da bosta morali stranki po podpisu pridobiti še pravnomočno odločbo upravne enote (o odobritvi pravnega posla ali pa o tem, da odobritev ni potrebna). Če so vsi štirje sporazumi vsebovani v eni listini (najemništvo, delitev premoženja, preživljanje in razveza),

---

⁶⁶ Erjavec N., Podjetje in delo, št. 6-7/2018, str. 937.

⁶⁷ Erjavec N. v: Novak B. (red.), Čujovič M., Del Fabro A., Dolčič T., Dugar G., Erjavec N., Klemenčič A., Kralj S., Murgel S., Pirc Musar N., Podgoršek B., Pogorelnik Vogrinc N., Rijavec V., Vrtačnik U., Weber N., Žnidaršič Skubic V., 2019, str. 313.

⁶⁸ Novak B., 2017, str. 96.

lahko notar v takšnih primerih s prijavo razveze upravni enoti počaka, da pridobi popolno listino (ožigosano s strani davčnega organa in z vsemi morebitnimi potrdili, odobritvami ter soglasji pristojnih organov). Šele takrat bo lahko na listino odtisnil svoj žig in izdal overjene odpravke. Druga rešitev, ki pa je vsekakor bolj praktična in se je najverjetneje poslužuje več notarjev pa je tudi, da se v okviru istega naroka pri notarju posebej pripravi sporazum o razvezi zakonske zveze, nato se samo tega pošlje na upravno enoto, pri ostalih pa se počaka na že omenjene postopke. Takšna rešitev je optimalna tudi z vidika zasebnosti strank, saj matični register ne bo imel vpogleda v vse ostale podatke, ki se jih ne zadevajo, ampak bo imel dostop le do soglasja volj zakoncev o razvezi zakonske zveze.

Bolj zapleteni so primeri razveze, ko sta eden ali oba zakonca tuja državljana in imata eden ali oba običajno prebivališče v tujini. Tudi v takšnih situacijah, bosta morala za sporazumno razvezo pred notarjem izpolniti vse zgoraj naštetе pogoje. Vloga notarja bo tukaj malenkost bolj zahtevna, saj bo moral upoštevati celovito evropsko zakonodajo, ki zadeva to področje. Notar bo moral ugotoviti tudi, ali se zakonca v skladu s 5. členom Uredbe Sveta Evrope št. 1259/2010 o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti – RIM III, sploh lahko uspešno dogovorita o določitvi prava, ki naj se uporabi za razvezo njune zakonske zveze. Omenjeni člen zakoncema omogoča dogovor o pravu, po katerem se njuna zakonska zveza lahko razveže, a le pod pogojem, da je to pravo eno od naslednjega: pravo države, v kateri imata zakonca ob sklenitvi dogovora običajno prebivališče, pravo države, v kateri sta imela zakonca nazadnje običajno prebivališče, če eden od njiju ob sklenitvi dogovora tam še vedno prebiva, pravo države, katere državljan je eden ali drugi zakonec ob sklenitvi dogovora ali pravo sodišča, pred katerim poteka postopek. Če bosta stranki izpolnjevali enega od naštetih pogojev za dogovor o tem, da naj razveza temelji na slovenskem pravu, bo moral notar to uvodoma zapisati v sporazum o razvezi zakonske zveze, sklenjen v obliki notarskega zapisa, saj 7. člen Uredbe RIM III določa, da mora biti tovrsten dogovor sklenjen v pisni obliki. Hkrati mora biti notar pozoren tudi na to, ali je zakonska zveza sploh vpisana v matični register Republike Slovenije. Če ni, notar sklenjenega sporazuma ne pošlje tujemu registru, ampak morata za to poskrbeti stranki sami. O tem ju mora tudi poučiti.⁶⁹

---

⁶⁹ Tavčar Pasar M., Notarski vestnik, št. 12/2019, str. 63.

Ves čas mora notar v skladu z njegovo temeljno karakteristiko oba zakonca obravnavati enako in ostati nepristranski. Od tega načela lahko odstopi le v izjemnih situacijah, če bi na primer opazil, da je to nujno potrebno zaradi zagotovitve enakega položaja, če bi bila ena od strank v izrazito podrejenem položaju v razmerju do druge.⁷⁰

4.3.2.2 *Razveza zakonske zveze med zakonci, ki imajo skupne otroke*

Zakonci, ki imajo skupne otroke, nad katerimi še izvršujejo starševsko skrb, se kljub sporazumni delitvi skupnega premoženja ne morejo razvezati pred notarjem, ampak morajo za to podati predlog na sodišče. Sporazum o varstvu, vzgoji, preživljanju in stikih z otroki morata zakonca zapisati v predlog sodišču za sporazumno razvezo. Izvršljivi notarski zapis o delitvi skupnega premoženja ne sme vsebovati dogovora o varstvu, vzgoji, preživljanju otroka ter o otrokovih stikih s staršema. Notar sporazumu glede vprašanj varstva in vzgoje, stikov in preživljanja posledično ne more dati izvršljivosti. Če ga v tem delu oblikuje kot notarski zapis, nima učinka izvršljivosti.⁷¹

4.4. SPORAZUMI O PREŽIVNINI

Ker ima pravica do preživljanja za posameznika občutne premoženjske posledice, DZ za vse preživninske sporazume med polnoletnimi osebami predpisuje obliko izvršljivega notarskega zapisa.⁷² Izjema velja za tiste sporazume o preživljanju, ki se sklenejo za primer sporazumne razveze pred notarjem.⁷³ V primeru sporazumne razveze zakonske zveze je sicer obvezna oblika notarskega zapisa, ni pa obvezna izvršilna klavzula za dogovorjeno preživljanje. Notarski zapis o preživljanju pošlje notar pristojnemu centru za socialno delo za namen letnega usklajevanja z indeksom rasti cen.

Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list RS, št. 15/76 – 30/18; – v nadaljevanju: ZZZDR), ki je začel veljati 1. 1. 1977, je določal, da smejo stranke dogovor o

---

⁷⁰ Feguš V., Notarski vestnik, št. 12/2019, str. 71.

⁷¹ Sodba Višjega sodišča Republike Slovenije, št. IV Cp 4560/2010 z dne 22.12.2010 – baza IESP.

⁷² Novak B., 2017, str. 141.

⁷³ Določba prvega odstavka 97. člena DZ.

preživnini skleniti pred centrom za socialno delo.⁷⁴ S sprejetjem ZN, ki je za premoženjskopravne posle med zakoncema predpisal obvezno obliko notarskega zapisa, se je pojavilo vprašanje, ali bi zakonci smeli skleniti takšen dogovor ne le pred centrom za socialno delo, ampak tudi pred notarjem. Preživninska razmerja se namreč praviloma urejajo skupaj s premoženjskimi, zato bi bilo za zakonce precej bolj enostavno, če bi lahko v obliki notarskega zapisa hkrati uredili medsebojna premoženjska in preživninska razmerja. Tudi iz tuje prakse je bilo razvidno, da je varstvo šibkejše stranke (zakoncev, polnoletnih otrok) pred notarjem celo večje, saj je notar pravno izobražena oseba, medtem ko so na centrih za socialno delo pravniki načeloma redkost. Poleg tega mora notar pri sestavi notarskega zapisa upoštevati ustavo in druge predpise, zato da ne bo sestavil nedopustnega dogovora, ki bo nasprotoval prisilnim določbam o varstvu otrokove koristi.⁷⁵ Novela iz leta 2004 je tako kot organ, pred katerim se sklenejo preživninski sporazumi med odraslimi osebami, določila notarja.⁷⁶

4.4.1 Sporazum o preživljanju nepreskrbljenega zakonca ali partnerja

Zakonec, ki nima sredstev za preživljanje in brez svoje krivde ni zaposlen, je upravičen do preživljanja v času trajanja zakonske zveze⁷⁷ in po njeni razvezi. Zakonca se lahko v sporazumu o preživnini pred notarjem svobodno dogovorita o njeni višini, obdobju, za katerega se sklepa in načinu plačevanja. Pravici do preživnine se lahko tudi odpove. Notar ne razpolaga s podatki o tem, kje sta zakonca zaposlena ter kakšni so njuni prihodki, niti tega ne more sam preveriti, zato mu za sklenitev takšnega sporazuma zadoščata izjavi strank, da imata za preživljanje oba zakonca dovolj sredstev in drug do drugega nimata zahtevka za preživljanje. V nobenem primeru pa dogovor zakoncev ne sme ogroziti koristi otrok.⁷⁸ Notarski zapis, ki ne upošteva otrokove koristi, je namreč ničen in mu sodišče lahko odreče pravno veljavo.⁷⁹

---

⁷⁴ Določba prvega odstavka 130. člena ZZZDR.

⁷⁵ Novak B., Zbornik znanstvenih razprav Pravne fakultete v Ljubljani, LXII. Letnik, 2002, str. 244 in 245.

⁷⁶ Novak B., Družinsko pravo, 2., spremenjena in dopolnjena izdaja, 2017, str. 244.

⁷⁷ Določba 62. člena DZ.

⁷⁸ Določba drugega odstavka 101. člena DZ.

⁷⁹ Novak B., Zbornik znanstvenih razprav Pravne fakultete v Ljubljani, LXII. Letnik, 2002, str. 247.

V notarski praksi so samostojni sporazumi o preživljanju med zakoncema, precej redki. Običajno se sklepajo v okviru sporazumne razveze pred notarjem, kjer stranki v večini primerov ugotovita, da druga do druge ne uveljavljata preživljanja, ker imata dovolj sredstev.

Notar mora pred sklenitvijo sporazuma, kjer je preživnina določena v enkratnem znesku ali na kakšen drug način preveriti, da ta način preživljanja bistveno ne poslabša položaja upravičenca, ki bi ga imel, če bi prejemal preživnino vnaprej v mesečnih zneskih in da ne bi pomenil prevelikega bremena za zavezanca.⁸⁰ Vloga notarja ni zgolj v zapisu sporazuma, ampak tudi v tem, da zavrne njegovo sklenitev, če nasprotuje ustavnim načelom, morali, otrokovi koristi in drugim prisilnim predpisom, ter s tem prepreči nastanek neveljavnega sporazuma.⁸¹

4.4.2 Sporazum o preživnini za polnoletnega otroka

Polnoletnega otroka so starši dolžni preživljati pod pogoji, da se šola (ne glede na redni ali izredni način izvajanja študija), da ni zaposlen in ni vpisan v evidenco brezposelnih oseb, najdlje do dopolnjenega šestindvajsetega leta. Višino preživnine odmeri sodišče⁸² ali pa se zavezanec in upravičenec o tem sporazumeta. Za razliko od starega ZZZDR nova ureditev v DZ izrecno določa, da je za takšne sporazume pristojen notar.⁸³ Oblika izvršljivega notarskega zapisa je predpisana zaradi varstva koristi polnoletnega otroka, kot upnika preživninske terjatve. V primeru, da dolžnik sporazumno dogovorjenih preživninskih obveznosti ne bi izpolnjeval prostovoljno, lahko namreč ta, zaradi izvršljivosti notarskega zapisa, v izvršbi neposredno poseže na njegovo premoženje.

Za sestavo notarskega zapisa sporazuma o preživljanju morata stranki notarju najprej prikazati potrebe upravičenca (polnoletnega otroka) in zmožnosti zavezanca (starša). Vse te dejanske okoliščine, ki vplivajo na višino preživnine, mora notar vnesti v zapis. To je pomembno kot dokaz utemeljenosti tovrstnega zahtevka in pa tudi zaradi morebitnega poznejšega uveljavljanja sprememb višine iz razloga spremenjenih okoliščin. V okviru

---

⁸⁰ Določba drugega in tretjega odstavka 104. člena DZ.

⁸¹ Novak B., Družinsko pravo, 2., spremenjena in dopolnjena izdaja, 2017, str. 124.

⁸² Določba 190. člena DZ.

⁸³ Določba 192. člena DZ.

pojasnilne dolžnosti je notar stranki dolžan opozoriti tudi na to, kdaj obstaja dolžnost staršev preživljati polnoletnega otroka, na valorizacijo preživnine, na pravno naravo izvršilnega naslova ter na to, da mora otrok, ki ima ob šolanju tudi svoje dohodke, v razumni meri tudi sam prispevati k svojemu preživljanju, saj se preživnina odmeri tudi glede na potrebe upravičenca, ne le glede na zmožnosti zavezanca.⁸⁴ Ob tem je treba opozoriti, da notar pri sklenitvi preživninskega sporazuma nikakor ne ugotavlja višine stroškov življenjskih potreb polnoletnih otrok ter materialnih in pridobitnih zmožnosti staršev ter ne določa preživnine glede na potrebe in zmožnosti strank, ampak ob opravljanju svoje zakonske svetovalne in opozorilne dolžnosti poskrbi, da notarski zapis pravnega posla vsebuje pravo voljo strank.⁸⁵

4.4.3 Sporazum o preživnini, ki jo je polnoletni otrok zavezan plačevati staršem

Obveznost preživljanja med polnoletnimi otroci in starši je vzajemna, saj DZ v 185. členu določa, da mora tudi polnoletni otrok v okviru svojih zmožnosti in subsidiarno preživljati starše, če ti nimajo dovolj sredstev za življenje in si jih ne morejo pridobiti.

Tudi o tovrstnem preživljanju se stranke lahko sporazumejo. Kakor že omenjeno, DZ za vse preživninske sporazume med odraslimi osebami nalaga obvezno obliko notarskega zapisa. Tovrstni sporazumi so v notarski praksi izjemno redki. Polnoletni otroci prevzemajo dolžnost preživljanja svojih staršev v praksi pogosteje na podlagi obligacijskih pogodb, ki so urejene v V. do VII. Poglavju OZ (izročilna, preužitkarska in pogodba o dosmrtnem preživljanju, ki pa morajo biti prav tako sklenjene v obliki notarskega zapisa).

4.5. VNAPREJ IZRAŽENA VOLJA STARŠEV

Starši lahko za primer smrti ali trajnejše nezmožnosti izvajanja starševske skrbi vnaprej izrazijo voljo glede oseb, ki naj to nadaljujejo namesto njih. Za vnaprej izraženo voljo staršev

---

⁸⁴ Erjavec N. v: Novak B. (red.), Čujović M., Del Fabro A., Dolčič T., Dugar G., Erjavec N., Klemenčič A., Kralj S., Murgel S., Pirc Musar N., Podgoršek B., Pogorelčnik Vogrinc N., Rijavec V., Vrtačnik U., Weber N., Žnidaršič Skubic V., 2019, str. 646 in 647.

⁸⁵ Podgoršek B., Pravni letopis, 2009, str. 175.

glede prevzema skrbi za otroka sicer ni nujen notarski zapis, vendar bodo starši to izjemo pogosto želeli dodati besedilu oporoke.⁸⁶

4.6. PRIZNANJE OČETOVSTVA

DZ določa različne oblike priznanja očetovstva, od katerih je eden tudi notarska listina. Priznanje, ki ni dano v predpisani obliki, je nično. Posledice takšnega priznanja so daljnosežne in usodne, zato se zahteva, da se poda pisno in v posebni obliki.⁸⁷

4.7. VLAGANJA V NEPREMIČNINE

Gre za ureditev vlaganja dela ali sredstev enega zakonca v nepremičnine, ki drugače predstavljajo posebno premoženje drugega zakonca, če ta s tem soglaša. Vprašanje tovrstnih gradenj je deloma uredil že Stvarnopravni zakonik (Uradni list RS, št. 87/02 – 91/13; – v nadaljevanju: SPZ), ki pravi, da lahko graditelj od lastnika nepremičnine zahteva tisto, za kar je bil obogaten, na nepremičnini pa ne pridobi lastninske pravice.⁸⁸ Lastnik in graditelj se sicer lahko dogovorita, da na nepremičnini nastane solastnina (takšen dogovor mora biti med zakoncema sklenjen v obliki notarskega zapisa).⁸⁹ Določbo SPZ po novem dopolnjuje DZ, ki zakoncema, kadar se v skladu s SPZ ne sporazumeta o tem, da drugi zakonec pridobi solastninsko pravico na nepremičnini, ponuja možnost sklenitve sporazuma, o obstoju, višini in zavarovanju terjatve, ki izvira iz omenjenih vlaganj. Tudi takšen sporazum mora biti sklenjen v obliki notarskega zapisa in mora, v primeru prenašanja lastninske pravice, vključevati tudi zemljiškoknjižno dovolilo. Sklenitev tovrstnega sporazuma prispeva k preglednosti razmerij med zakoncema in s tem zmanjšuje možnost nastanka kasnejših sporov, zato je dobra rešitev.⁹⁰ Notar mora zakonca, ki se o tem sporazumeta, poučiti, da se lahko

---

⁸⁶ Končina Peternel M., Notarski vestnik, št. 11/2018, str. 10.

⁸⁷ Novak B. v: Novak B. (red.), Čujovič M., Del Fabro A., Dolčič T., Dugar G., Erjavec N., Klemenčič A., Kralj S., Murgel S., Pirc Musar N., Podgoršek B., Pogorelčnik Vogrinc N., Rijavec V., Vrtačnik U., Weber N., Žnidaršič Skubic V., 2019, str. 372.

⁸⁸ Določba prvega odstavka 48. člena SPZ.

⁸⁹ Določba drugega odstavka 48. člena SPZ.

⁹⁰ Novak B., Družinski zakonik z uvodnimi pojasnili, 2017, str. 81 in 82.

dogovorita tudi o zapadlosti terjatve in jo celo zavarujeta z vknjižbo hipoteke na nepremičnini. Če terjatev ob zapadlosti ni poravnana, lahko upnik zahteva unovčitev hipoteke s prodajo v izvršbi, ob predpostavki, da je v notarskem zapisu določena neposredna izvršljivost terjatve.⁹¹

4.8. UPRAVLJANJE OTROKOVEGA PREMOŽENJA

Starši lahko razpolagajo z otrokovim premoženjem le, če je to v otrokovo korist (izobraževanje, vzgoja in preživljanje). Izjemoma lahko takšno premoženje porabijo v korist celotne družinske skupnosti, če je to nujno in za to ni na voljo drugih sredstev. Vsi takšni posli, glede upravljanja otrokovega premoženja, morajo biti sklenjeni v obliki notarskega zapisa.

Do uveljavitve DZ se je pri vsaki pogodbi, kjer je bila potrebna overitev podpisa otrokovega starša in je šlo za odsvojitvev ali obremenitev otrokovega premoženja, zahtevalo tudi soglasje centra za socialno delo. Izvršni odbor Notarske Zbornice Slovenije je v ta namen celo pozval vse notarje na dosledno uporabo takrat veljavnega 111. člena ZZZDR in 35. člena Zakona o zemljiški knjigi (Uradni list RS, št. 58/03 – 16/19; – v nadaljevanju: ZZK-1), po katerih mora biti pred overitvijo podpisa na pogodbi, s katero se razpolaga s premoženjem mladoletnega otroka, podana privolitev pristojnega organa.⁹² Danes DZ za takšno pomembnejše razpolaganje ne predvideva več soglasja centra za socialno delo, saj so se ti ves čas pritoževali, da niso usposobljeni za takšno presojo, kot na primer pri prodaji delnic. Vendar nek nadzor vseeno obstaja, saj lahko center za socialno delo v primeru suma, da starši zlorablajo otrokove pravice, predlaga sodišču, da jim določena upravičenja omeji. Tudi notar lahko v dvomljivih primerih zahteva mnenje centra za socialno delo, če je to potrebno pri sestavi notarskega zapisa.

---

⁹¹ Določba drugega odstavka 153. člena SPZ.

⁹² Erjavec N. v: Novak B. (red.), Čujovič M., Del Fabro A., Dolčič T., Dugar G., Erjavec N., Klemenčič A., Kralj S., Murgel S., Pirc Musar N., Podgoršek B., Pogorelnik Vogrinc N., Rijavec V., Vrtačnik U., Weber N., Žnidaršič Skubic V., 2019, str. 460 in 461.

5. ZAKLJUČEK

Stroga obličnost pravnih poslov, ki se sklepajo med družinskimi člani, je predpisana iz utemeljenih razlogov. Zagotovljeno mora biti, da so družinsko povezane stranke ob sklepanju medsebojnih pravnih poslov čimbolj seznanjene z njihovo vsebino, posledicami in morebitnimi tveganji. Najboljši način za zagotovitev tega sta obvezna oblika notarskega zapisa in sodelovanje neodvisnega pravnega strokovnjaka, notarja. Kakovostno delo notarjev lahko bistveno pripomore k zmanjšanju konfliktnosti, to pa je v največjo korist otrok, kar je temelj družinskega prava. Z empiričnim podatkom o tem, koliko je zaradi delovanja notariata manj pravnih, ne razpolagamo, vendar lahko zgolj na podlagi podatkov o številu sporov iz notarskih listin sklepamo, da je jih je zagotovo manj, kot če notarskih listin ne bi bilo.⁹³ Če pa do sporov vseeno pride, jih sodišče lažje in hitreje reši, saj ima pred sabo notarski zapis pravnega posla, ki kot javna listina vsebuje dejstva, za katere velja domneva resničnosti.

Previdnosti sestavljalca listine o pravnem poslu med družinskimi člani ni nikoli preveč. Notar nima pred seboj zastopnikov pravnih oseb, ki v pravnem prometu nastopajo s skrbnostjo dobrih strokovnjakov. Pred seboj ima fizične osebe, ki so praviloma pravni laiki. Zato jim mora na razumljiv način razložiti vsebino, posledice in tveganja pravnega posla. To je sicer že splošna pojasnilna in opozorilna obveznost notarja po 42. členu ZN. Z magistrsko nalogo sem potrdila, da so notarjeve naloge pri sestavi pravnih poslov v družinskih zadevah še posebej izpostavljene, saj so njegove splošne obveznosti po ZN, konkretizirane v 87. členu DZ, ki še bolj natančno določa notarjevo obveznost pojasnitve pri sestavi pogodbe o ureditvi premoženjskopравnih razmerij, ki je tipična družinskopravna zadeva. Notarjevo pazljivo ravnanje je toliko bolj pomembno pri pravnih poslih, ki jih med seboj sklepajo družinski člani. V razmerju med njimi se namreč vzpostavljajo pravice in obveznosti med čustveno prepletenimi fizičnimi osebami. V tovrstnih odnosih je zato pomembno sodelovanje notarja kot nevtralne osebe, ki s pravno podkovanim svetovanjem stranke umirjeno vodi skozi postopek sklepanja pravnega posla.

---

⁹³ Rozman A., Notarski vestnik, št. 4/2003, str. 26.

6. VIRI

6.1. LITERATURA

1. Dokler A., Javna služba, notar, notarska pisarna, Notarski vestnik, št. 7/2010, str. 40-48;
2. Erjavec N., Vloga notarja pri prometu z nepremičninami, Notarski vestnik, št. 4/2003, str. 48-56;
3. Erjavec N., Ljubezen na papirju – vloga notarja pri urejanju premoženjskih razmerij zakoncev, Podjetje in delo, št. 6-7/2018, str. 929-940;
4. Feguš V., Sporazumna razveza pred notarjem, Notarski vestnik, št. 12/2019, str. 70-74;
5. Gajšek R., Svetovalna, pojasnilna in opozorilna dolžnost notarja glede sestave listin pri družbah z omejeno odgovornostjo, Notarski vestnik, št. 10/2017, str. 33-36;
6. Kovačič N., Notariat 1994-2009, prvih petnajst let, Libris, d.o.o., Koper, 2009;
7. Končina Peternel M., Pristojnosti notarjev po družinskem zakoniku, Notarski vestnik, št. 11/2018, str. 9-21;
8. Lepej S., Vloga notariata v družinskih zadevah – stališča Vrhovnega sodišča, Notarski vestnik, št. 11/2018, str. 35-43;
9. Novak B. (red), Čujovič M., Del Fabro A., Dolčič T., Dugar G., Erjavec N., Klemenčič A., Kralj S., Murgel S., Pirc Musar N., Podgoršek B., Pogorelčnik Vogrinc N., Rijavec V., Vrtačnik U., Weber N., Žnidaršič Skubic V., Komentar družinskega zakonika, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 2019;
10. Novak B., Premoženjski režim med zakoncema po novem Družinskem zakoniku, Odvetnik, št. 85/2018, str. 50-57;
11. Novak B., Preživninski dogovori med zakonci, Zbornik znanstvenih razprav Pravne fakultete v Ljubljani, LXII. letnik, 2002, str. 229-253;
12. Novak B., Družinsko pravo. 2., spremenjena in dopolnjena izdaja, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 2017;
13. Novak B., Uvodna pojasnila k Družinskemu zakoniku, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 2017;
14. Podgoršek B., Notarski zapis v družinskih zadevah, Pravni letopis, 2009, str. 165-175;
15. Podgoršek B., Odgovornost notarja, Pravni letopis, 2008, str. 155-164;

16. Podgoršek B., Notarjeva poklicna skrbnost, pojasnilna dolžnost in odgovornost, Notarski vestnik, št. 7/2010, str. 49-55;
17. Podgoršek B., Nekaj značilnosti pogodbe o ureditvi premoženjskopравnih razmerij, Notarski vestnik, št. 11/2018, str. 22-29;
18. Podgoršek B., Pogodba o ureditvi premoženjskopравnih razmerij med zakoncema, Notarski vestnik, št. 10/2017, str. 21-32;
19. Pavlin B., Družinski zakonik – nekaj besed o novih pristojnostih notarjev in pogodbi o ureditvi premoženjskopравnih razmerij, Notarski vestnik, št. 12/2019, str. 67-69;
20. Rijavec V., Notariat quo vadis?, Notarski vestnik, št. 10/2017, str. 55-60;
21. Rijavec V., Postopki v družinskih zadevah po sprejemu Družinskega zakonika, Podjetje in delo, št. 6-7, 2017, str. 1279-1301;
22. Rijavec V., Civilno izvršilno pravo, GV Založba, Ljubljana, 2003;
23. Rijavec V., Notar, Pravna praksa, št. 22/1993, str. 7-10;
24. Rijavec V., Civilnopravna odgovornost notarjev, Pravna praksa, št. 11/1998, Priloga, str. I-IX;
25. Rozman A., Pravna varnost in notariat, Notarski vestnik, št. 4/2003, str. 26-27;
26. Rožman J., Moja prva ženitna pogodba, Notarski vestnik, št. 12/2019, str. 64-66;
27. Tavčar Pasar M., Družinski zakonik: razveza zakonske zveze tudi pred notarjem, Notarski vestnik, št. 12/2019, str. 61-63;
28. Zupančič K. (red), Novak B., Žnidaršič Skubic V., Končina-Peternel M., Reforma družinskega prava - predlog novih predpisov s komentarjem. 2., spremenjena in dopolnjena izdaja, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 2009;
29. Žnidaršič V., Premoženjska razmerja med zakoncema, Bonex, 2002, str. 86.

6.2. SODNA PRAKSA

1. Sodba Višjega sodišča Republike Slovenije v Ljubljani, št. IV Cp 4560/2010 z dne 22. 12. 2010 – baza IESP.

6.3. SPLETNI VIRI

1. Notarska zbornica Slovenije, Kodeks notarske poklicne etike, na URL: http://www.notar-z.si/upload/files/notarski_kodeks_etike.pdf (26.01.2020).

6.4. PRAVNI PREDPISI

1. Družinski zakonik (DZ), Uradni list RS, št. 15/17, 67/19;
2. Obligacijski zakonik (OZ), Uradni list RS, št. 97/07, 20/18;
3. Stvarnopravni zakonik (SPZ), Uradni list RS, št. 87/02, 91/13;
4. Zakon o matičnem registru (ZmatR), Uradni list RS, št. 11/11, 67/19;
5. Zakon o notariatu (ZN), Uradni list RS, št. 2/07, 91/13;
6. Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR-UPB1), Uradni list SRS, št. 15/76, 30/86, 1/89, 14/89, Uradni list RS, št. 13/94, 82/94, 29/95, 26/99, 60/99, 70/00, 64/01, 110/02, 42/03, 160/04, 101/07, 90/11, 84/12, 82/15, 15/17, 30/18;
7. Zakon o partnerski zvezi (ZPZ), Uradni list RS, št. 33/16;
8. Zakon o zemljiški knjigi (ZZK-1), Uradni list RS, št. 58/03, 16/19;
9. Pravilnik o poslovanju notarja, Uradni list RS, št. 50/94, 30/11.